II

(Jogi aktusok, amelyek közzététele nem kötelező)

BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2006. június 19.)

a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 30. cikke (1) bekezdése hatályának az Åland-szigetek kivételével a finnországi villamosenergia-előállításra és -értékesítésre való kiterjesztéséről

(az értesítés a C(2006) 2337. számú dokumentummal történt)

(Csak a finn és a svéd nyelvű szöveg hiteles)

(EGT vonatkozású szöveg)

(2006/422/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre,

tekintettel a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i 2004/17/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre [1] és különösen annak 30. cikke (4) és (6) bekezdésére,

tekintettel a Finn Köztársaság által 2006. február 20-án e-mailben benyújtott kérelemre, valamint a Bizottság szolgálata által 2006. március 10-én e-mailben kért, és a Finn Köztársaság által 2006. március 23-án e-mailben benyújtott kiegészítő információkra,

tekintettel a független nemzeti hatóság, a Kilpailuvirasto (Finn Versenyhatóság) következtetéseire, miszerint a 2004/17/EK irányelv 30. cikke (1) bekezdésének alkalmazhatóságára vonatkozó feltételek teljesülnek,

mivel:

(1) A 2004/17/EK irányelv 30. cikke előírja, hogy az irányelvben említett bármely tevékenység folytatására irányuló szerződések nem tartozhatnak ezen irányelv hatálya alá, ha abban a tagállamban, ahol a szerződést teljesítik, a tevékenység közvetlen módon ki van téve a versenynek olyan piacokon, amelyekre a belépés nem korlátozott. A versenynek való közvetlen kitettséget objektív szempontok alapján kell értékelni, figyelembe véve az érintett ágazat egyedi jellemzőit. A piaci belépés akkor minősül szabadnak, ha a tagállam végrehajtotta és alkalmazta az adott ágazatot vagy annak egy részét megnyitó, megfelelő közösségi jogszabályokat. E jogszabályokat a 2004/17/EK irányelv XI. melléklete tartalmazza, amely irányelv a villamosenergia-ágazat tekintetében a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló, 1996. december 19-i 96/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre [2] hivatkozik. A 96/92/EK irányelv helyébe a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 96/92/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. június 26-i 2003/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv [3] lépett, amely még nyitottabbá teszi a piacot.

[1] HL L 134., 2004.4.30., 1. o. A legutóbb a 2083/2005/EK bizottsági rendelettel (HL L 333., 2005.12.20., 28. o.) módosított irányelv.

[2] HL L 27., 1997.1.30., 20. o.

[3] HL L 176., 2003.7.15., 37. o. A 2004/85/EK tanácsi irányelvvel (HL L 236., 2004.7.7., 10. o.) módosított irányelv.

(2) A 2004/17/EK irányelv 62. cikkének (2) bekezdése értelmében az említett irányelv szolgáltatásnyújtásra irányuló tervpályázatokra irányadó szabályokról szóló III. címe nem vonatkozik az érintett tagállamban olyan tevékenység végzésére szervezett tervpályázatokra, amelynél bizottsági határozat állapította meg a 30. cikk (1) bekezdésének alkalmazhatóságát, vagy amelynek vonatkozásában az említett bekezdés ugyanazon cikk (4) bekezdésének második vagy harmadik albekezdése, illetve (5) bekezdésének negyedik albekezdése értelmében alkalmazhatónak minősül.

(3) A Finn Köztársaság által benyújtott kérelem az előállításra, beleértve a kapcsolt hő- és villamosenergia-termelést, valamint a villamosenergia-értékesítésre (villamosenergia-nagykereskedelem és -kiskereskedelem) vonatkozik. A finnországi nagykereskedelmi piac nagy mértékben beágyazódott a skandináv árampiacba (Dánia, Norvégia, Svédország és Finnország). A skandináv árampiac egy, egyrészt a villamosenergia-termelők, másrészt a szállítók és az ipari vállalatok közötti bilaterális kereskedelmi piacból, illetve egy önkéntes északi áramtőzsdéből, a Nordpool-ból áll, amelynek tevékenysége kiterjed a spot árampiacra és a határidős kereskedésre. Egyértelmű fejlődés tapasztalható tehát egy regionális nagykereskedelmi piac irányába – bár az átviteli szűk keresztmetszetek miatt néha földrajzilag elhatárolódó piacok és területi árak alakulnak ki – amelyre többek között Finnország jó példa. Ilyenformán tehát a finn hatóságok és a Nordpool Finland adatai alapján Finnországban a 2005-ös év során a teljes időszak 9,3 %-a alatt alkalmaztak külön területi árat ([4]). Az előállítás tekintetében is egyértelmű előrelépés történt egy regionális piac irányába, ugyanakkor a finnországi rendszerek és a Közösség többi területén és Oroszországban működő rendszerek közötti összekapcsolásban meglévő átviteli szűk keresztmetszetek és kapacitásbeli korlátok ([5]) olyan hatást gyakorolhatnak, amelynek következtében a piac átmenetileg, az Åland-szigetek kivételével, Finnország területére korlátozódik. A kiskereskedelmi piac területe az Åland-szigetek kivételével megfelel Finnország területének, mivel, ahogy azt a finn hatóságok is megerősítették, a Finnországban székhellyel nem rendelkező, más skandináv országokból származó villamosenergia-kereskedők a fogyasztók vagy a kis- és közepes fogyasztók tekintetében még nem jelentenek igazi alternatívát.

(4) Ez – és az e határozatban szereplő többi – értékelés kizárólag a 2004/71/EK irányelv alkalmazásában, és a versenyszabályok alkalmazásának sérelme nélkül készült.

(5) Finnország nem csak a 96/92/EK irányelvet, hanem a 2003/54/EK irányelvet is végrehajtotta és alkalmazta, teljes tulajdonosi szétválasztást valósítva meg az átviteli rendszerek esetében, illetve jogi és funkcionális szétválasztást az elosztó rendszerek esetében a legkisebb vállalatok kivételével. Ebből következően – és a 30. cikk (3) bekezdésének első albekezdésével összhangban – a piacra való belépés nem tekinthető korlátozottnak.

(6) A versenynek való közvetlen kitettséget több mutató alapján kell értékelni, amelyek közül önmagában egyik sem döntő.

(7) A Tanácsnak és az Európai Parlamentnek szóló bizottsági közleményben: A belső gáz- és villamosenergia-piac létrehozása terén elért haladásról ([6]) (a továbbiakban: a 2005-ös jelentés) szóló jelentésben a Bizottság kifejtette, hogy „több nemzeti piacon az ágazat jelentős koncentrációja figyelhető meg, amely megakadályozza a valós verseny kialakulását” ([7]). Következésképpen a villamosenergia-termelés tekintetében a „nemzeti piacokon folyó verseny egyik fokmérője a három legnagyobb termelő teljes piaci részesedése” ([8]). A „Technikai melléklet” ([9]) szerint a három legnagyobb termelőnek a skandináv piac teljes termeléséből való összesített piaci részesedése 40 % ([10]), amely kielégítően alacsony szint. A finn terület vonatkozásában a három legnagyobb termelő összesített piaci részesedése természetesen nagyobb ([11]). Azok az időszakok azonban korlátozottak, amelyek alatt a finn piac elszigetelt ([12]). Egy éven belül jelentős tehát azon időszakok hossza, amelyek alatt verseny-nyomás érvényesül abban a tekintetben, hogy a finn területen kívülről kell beszerezni a villamosenergiát, és ez annál is inkább így van, mert a skandináv országok között nem számítanak fel átviteli díjat. A torlódások időszakos jellege megakadályozza a finn területen belüli beruházásokat tekintet nélkül a skandináv piac egyéb termelőire. Ezeket a tényezőket a termelési piac vonatkozásában a versenynek való közvetlen kitettség mutatójaként kell értékelni, tekintet nélkül arra, hogy a finn nemzeti piacról vagy a fejlődő regionális piacról van-e szó.

(8) A koncentráció és a likviditás mértéke szintén jó mutató a villamos energia nagykereskedelmi piacon tapasztalható verseny vonatkozásában. A Nord Pool Spot AS – a (3) preambulumbekezdésben leírt önkéntes északi áramtőzsde – piaci részesedése 2004-ben a skandináv országokban a fizikai szállítások 42 %-a volt ([13]). A

([4]) Ez megfelel a gáz- és villamosenergia-piacokon megvalósuló versenyre vonatkozó ágazati felmérésről szóló előzetes jelentés B. mellékletének 197. oldalán szereplő eredményeknek (a továbbiakban: előzetes jelentés), amelyek szerint a 2005-ös év első nyolc hónapja során a Svédország–Finnország vezetéken a szűk keresztmetszet okozta torlódás gyakorisága 8 % körül mozgott.

([5]) A csúcsterhelés hozzávetőlegesen 28 %-a.

([6]) COM(2005) 568 végleges.

([7]) A 2005-ös jelentés 2. o.

([8]) A 2005-ös jelentés 7. o.

([9]) A Bizottság személyzeti munkadokumentuma, a 2005-ös jelentés technikai melléklete, SEC(2005) 1448.

([10]) 44. o., 4.1. táblázat.

([11]) Az előzetes jelentés C. mellékletének 201. oldalán található adatok szerint az összesített részesedés 2004-ben 73,6 % volt.

([12]) 2005-ben az idő 9,3 %-ában, lásd (3) preambulumbekezdés.

([13]) Technikai melléklet, 124. o.

regionális piac vonatkozásában ez kielégítő szint. Ezen túlmenően a villamosenergia-nagykereskedelem versenyfeltételeit a piac területén a villamos energia vonatkozásában megvalósuló pénzpiaci kereskedés is nagyban befolyásolja, amelynek a NordPool-on keresztül létrejövő volumene a skandináv államokban fogyasztott mennyiség másfélszeresét tette ki ([14]) (és ha az egyéb azonosított tranzakciókat is, például a tőzsdén kívüli piacot vagy a közvetlen értékesítést is beleszámítjuk, az előbbi mennyiség több mint négyszerese az eredmény ([15])). A technikai melléklet ([16]) következtetései értelmében az ilyen mértékű likviditást kielégítőnek kell értékelni, azaz ez a mutató egy jól működő és versengő regionális piacra utal. Az előbbiekben feltüntetetteknek megfelelően a versenyhelyzetet is meg kell vizsgálni, mivel az kizárólag a finn területtel kapcsolatos. Először is még egyszer hangsúlyozni kell azt, hogy a fent említett szűk keresztmetszettel kapcsolatos problémák nem állandó jelleggel, hanem csak időlegesen vannak jelen. Állandó versenynyomás érvényesül abból eredően, hogy a finn területen kívülről kell beszerezni a villamos energiát, és ez annál is inkább így van, mert a skandináv országok között nem számítanak fel átviteli díjat. Ezenkívül a villamos energia nagykereskedelmi árát Finnországban a Nordpool határozza meg. Ezeket a tényezőket a nagykereskedelmi piac vonatkozásában a versenynek való közvetlen kitettség mutatójaként kell értékelni, tekintet nélkül arra, hogy a finn nemzeti piacról vagy a feltörekvő regionális piacról van-e szó.

(9) Az ország méretét figyelembe véve a kiskereskedelmi piac piaci szereplőinek száma meglehetősen nagy (több mint 60, amelyek között jelentős számban vannak azok, akik szolgáltatásaikat az ország egész területén kínálják), csakúgy, mint a vállalatok száma, amelyek piaci részesedése meghaladja az 5 %-ot. A legutóbbi rendelkezésre álló információk szerint a három legnagyobb vállalat összesített piaci részesedése a kis- és középvállalkozásoknak, a nagyon kis kereskedelmi fogyasztóknak és a háztartásoknak való szállítás tekintetében kielégítően alacsony szinten van 35–40 % között ([17]). Ezeket a tényezőket tehát a versenynek való közvetlen kitettség mutatójaként kell értékelni.

(10) Egy másik mutató a kiegyenlítő piacok mechanizmusa, nem csak a termelés, hanem a nagykereskedelmi és a kiskereskedelmi piacok vonatkozásában is. Valójában „minden olyan piaci résztvevő, akinek nehézségbe ütközik termelési portfólióját megrendelőjének arculatához igazítani, a kiegyenlítő energia átviteli rendszerüzemeltetők által meghatározott eladási ára és a túltermelés e piaci résztvevő által kifizetett visszavásárlási ára közötti különbség miatt költségekkel számolhat. Ezeket az árakat a szabályozó hatóság közvetlenül kiróhatja az átviteli rendszerüzemeltetőkre; illetve olyan piaci alapú mechanizmus által rögzülhetnek, amelynek keretében az árakat a termelésüket felfelé vagy lefelé szabályozni kívánó egyéb termelők ajánlatai határozzák meg. (…) A kisebb piaci szereplők számára a legnagyobb nehézséget az átviteli rendszerüzemeltetőktől való felvásárlási ár és az eladási ár közötti számottevő különbség fennállásának kockázata jelenti. Ez több tagállamban is előfordul, és várhatóan hátrányosan érinti a verseny alakulását. A nagy árkülönbség azt is jelentheti, hogy a csupán egyké ipari termelő által uralt kiegyenlítő piacon nem kielégítő a verseny szintje. Ezeket a problémákat tovább súlyosbíthatja, ha a hálózati felhasználók helyzetüket nem tudják a valós időhöz igazítani” ([18]). A skandináv területen integrált kiegyenlítő piac működik a kiegyenlítő energiaellátásra és legfontosabb jellemzői (piaci alapú árképzés, óránkénti „kapuzárás” mellett és viszonylag kis árkülönbségek) alapján a versenynek való közvetlen kitettség mutatóival rendelkezik.

(11) Tekintettel az érintett termék (a villamos energia) tulajdonságaira, és a megfelelő kiváltó termék vagy szolgáltatás hiányára, a villamosenergia-piacon zajló verseny értékelése során az árverseny és az árképzés szerepe fokozatosan nő. A szállítót váltó fogyasztók száma jelzi az igazi árversenyt és így közvetetten „természetes mutatója a verseny hatékonyságának. Ha kevés fogyasztó vált, valószínűleg gond van a piac működésével, még ha a hagyományos szolgáltatóval folytatandó újratárgyalás lehetőségéből eredő hasznot nem is lenne szabad figyelmen kívül hagyni” ([19]). Emellett „a végfelhasználókra vonatkozó szabályozott árak kulcsszerepet játszanak a fogyasztói magatartás alakulásában (…) Noha az átmeneti időszakban indokolt az ellenőrzések fenntartása, ezek az ellenőrzések a befektetési igény mutatkozásával egyre nagyobb arányú torzulást okoznak” ([20]).

(12) Finnországban a felhasználók három kategóriájának – a nagy és kiemelten nagy ipari felhasználók, az iparban és az üzletben tevékenykedő kis- és középvállalkozások, illetve a mikrovállalkozások és háztartási fogyasztók – váltási aránya az első két csoport esetében meghaladja a 75 %-ot, míg az utolsó kategóriában 30 % ([21]), és a végfelhasználókra vonatkozó árakat nem kontrollálják ([22]), azaz az árakat a gazdasági szereplők maguk határozzák meg és az árak alkalmazását megelőzően nem kell hatósági jóváhagyást beszerezni. A finnországi helyzet a váltás és a végfelhasználói árak ellenőrzése tekintetében kielégítő, és az a versenynek való közvetlen kitettség mutatójának tekintendő.

([14]) Előzetes jelentés, 112. o.
([15]) Lásd a finn hatóságok által rendelkezésre bocsátott tájékoztatást és a technikai mellékletet, 44. o., 4.1. táblázat.
([16]) Technikai melléklet, 44–45. o.
([17]) A finn alkalmazás és a technikai melléklet, 45. o.
([18]) Technikai melléklet, 67–68. o.
([19]) 2005-ös jelentés 9. o.
([20]) Technikai melléklet, 17. o.
([21]) 2005-ös jelentés 10. o.
([22]) Technikai melléklet, 124. o.

(13) Tekintettel e szektor fent említett mutatóira és általános finnországi helyzetére – különösen arra, hogy a hálózatok függetlenné váltak a termeléstől/ellátástól és arra, hogy a hálózati csatlakozásra hatékony szabályozás vonatkozik – amely a Finnország által benyújtott információkból, a 2005-ös jelentésből és annak technikai mellékletéből rajzolódik ki, a versenynek való közvetlen kitettségre vonatkozó, a 2004/17/EK irányelv 30. cikkének (1) bekezdésében megállapított feltétel a finnországi – Åland-szigetek kivételével – villamosenergia-termelés és értékesítés tekintetében teljesítettnek tekintendő. A fenti (5) preambulumbekezdésben említettek szerint a piacra való korlátlan belépés másik feltétele teljesítettnek tekinthető. Következésképpen a 2004/17/EK irányelv nem alkalmazható abban az esetben, ha az ajánlatkérők a szerződést az e földrajzi területeken a villamosenergia-termelés vagy értékesítés lehetővé tétele céljából ítélik oda, illetve ha az ajánlatkérők ugyanezeken a területeken történő tevékenység elvégzésére tervpályázatot hirdetnek.

(14) E határozat alapja a Finn Köztársaság által benyújtott információk, a 2005-ös jelentés és annak technikai mellékletében foglaltak szerint 2006 februárjában fennálló jogi és ténybeli helyzet. E határozat felülvizsgálható, amennyiben a jogi vagy ténybeli helyzetben beálló jelentős változások miatt a 2004/17/EK irányelv 30. cikke (1) bekezdésének alkalmazhatóságára vonatkozó feltételek nem teljesülnek.

(15) Az e határozatban említett intézkedések összhangban vannak a közbeszerzési tanácsadó bizottság véleményével,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

A 2004/17/EK irányelv nem alkalmazható az ajánlatkérő felek által odaítélt, és Finnországban – az Åland-szigetek kivételével – villamosenergia-termelésre vagy -értékesítésre feljogosító szerződésekre.

2. cikk

E határozat alapja a Finn Köztársaság által benyújtott információk, a 2005-ös jelentés és annak technikai mellékletében foglaltak szerint 2006 februárjában fennálló jogi és ténybeli helyzet. E határozat felülvizsgálható, amennyiben a 2004/17/EK irányelv 30. cikke (1) bekezdésének alkalmazhatóságára vonatkozó feltételek már nem teljesülnek.

3. cikk

E határozat címzettje a Finn Köztársaság.

Kelt Brüsszelben, 2006. június 19-én.

a Bizottság részéről

Charlie McCREEVY

a Bizottság tagja